

VARHAISKASVATUKSEN KURAATTORI

Sosiaalialan ammattilaisen tuki varhaiskasvatuksessa

Keränen Heli
Rundgren Jenni

Opinnäytetyö

Sosiaaliala
Sosionomi (AMK)

2024

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Tekijät	Jenni Rundgren Heli Keränen	Vuosi	2024
Ohjaaja	Sari Leppälä		
Toimeksiantaja	Lapin ammattikorkeakoulu		
Työn nimi	Varhaiskasvatuksen kuraattori – Sosiaalialan ammattilaisen tuki varhaiskasvatuksessa		
Sivumäärä	43 + 4		

Opinnäytetyömme aiheena oli varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuus varhaiskasvatuksessa varhaiskasvattajien mielestä. Selvitimme opinnäytetyössämme, kuinka varhaiskasvatuksen sosionomin ammattitaitoa voisi hyödyntää varhaiskasvatuksen kuraattorin työssä. Lisäksi selvitimme, kuinka tarpeelliseksi varhaiskasvatuksen ammattilaiset kokisivat varhaiskasvatuksen kuraattorin työkentällä.

Opinnäytetyömme teimme kvantitatiivista tutkimusotetta käyttäen. Tämä tutkimusmuoto valikoitui meille, koska meillä on pohjatietoa aiheesta, jonka avulla lähdimme opinnäytetyötämme tekemään. Opinnäytetyössämme toimimme esiin varhaiskasvatuksen toteuttamista, lasten tukemista, yhteistyön tekemistä perheen ja eri toimijoiden kesken sekä perehdyimme laajasti koulukuraattorin toimintaan. Tutustuimme koulukuraattorin työtehtäviin ajatuksenamme, että niitä voidaan soveltaen käyttää myös varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtävinä.

Varhaiskasvatuksen ammattilaisille toteutimme sähköisen kyselyn varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuudesta varhaiskasvatuksessa. Kyselyn vastaukset muodostuivat suoraan taulukoiksi ja tämän jälkeen siirsimme ne teorian jatkoksi. Analyysia teimme spiraalimallia hyödyntäen, jolla saimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Spiraalimallissa teoretieto, kyselystä saamamme vastaukset ja oma pohdintamme vuorottelivat pääsääntöisesti läpi opinnäytetyömme.

Lopputuloksena opinnäytetyömme osoitti varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuuden varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksemme mukaan varhaiskasvatuksen kuraattorille olisi paljon erilaisia tehtäviä ja toimenkuva olisi hyvin laaja. Koskimme näiden pohjalta varhaiskasvatuksen kuraattorille mahdollisen tehtäväkuvan. Varhaiskasvatuksen sosionomi pääsisi varhaiskasvatuksen kuraattorin työssä hyödyntämään osaamistaan juuri hänen ammattitaitoaan vastaavalla tavalla.

Avainsanat sosionomit, varhaiskasvatus, koulukuraattorit, kasvatusyhteistyö.

Social services
Bachelor of Social Services

Author	Jenni Rundgren Heli Keränen	Year	2024
Supervisor	Sari Leppälä		
Commissioned by	Lapland University of Applied Sciences		
Title	Curator of Early Childhood Education – Support from a social professional in early childhood education and care		
Number of pages	43 + 4		

The topic of this thesis was the need for an early childhood curator in early childhood education according to the views of early childhood educators. In the thesis it was studied how the professional skills of Bachelor of Social Services in Early Childhood Education could be utilised in the work of an early childhood education curator. Additionally, the thesis studied how necessary early childhood education professionals perceive an early childhood education curator to be in the field of work.

We conducted our thesis using a quantitative research approach. We chose this form of research because we have some background knowledge on the subject, which we used as a basis for our thesis. In our thesis, we highlighted the implementation of early childhood education, supporting children, collaboration between the family and different actors, and we extensively explored the work of the school curator. We studied the tasks of a school curator with the idea that they could be adapted to the tasks of an early childhood education curator.

We conducted an electronic survey for early childhood education professionals on the need for an early childhood education curator in early childhood education. The answers to the questionnaire were directly tabulated and then transferred to the theory. We conducted the analysis using a spiral model, which allowed us to answer our research questions. In the spiral model, the theoretical data, our answers to the questionnaire and our own reflections alternated throughout our thesis.

As a result, our thesis demonstrated the necessity of an early childhood education curator in early childhood education. According to our research, there would be many different tasks for an early childhood education curator, and the job description would be very broad. Based on this, we compiled a possible job description for the early childhood education curator. A Bachelor of Social Services in Early Childhood Education would be able to utilize one's expertise in the work of an early childhood education curator, one would be able to utilize their expertise in a way that aligns with their professional skills.

Keywords Bachelor of Social Services, early childhood education and care, school welfare officers, early childhood education and care partnership

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	7
2.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja kysymyksenasettelu	7
2.2 Tutkimusmenetelmä	8
2.3 Analyysimenetelmä.....	9
2.4 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	10
3 VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHTIA	12
3.1 Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen	12
3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen moniammatillisesti.....	15
3.3 Lapselle järjestettävä tuki varhaiskasvatuksessa	15
4 YHTEISTYÖ ERI TOIMIJOIDEN KANSSA VARHAISKASVATUKSESSA ...	19
4.1 Tiimin yhteistyö.....	19
4.2 Moniammatillinen yhteistyö.....	20
4.3 Yhteistyö perheiden kanssa.....	23
5 KOULUKURAATTORI LAPSEN JA PERHEEN TUKENA	27
5.1 Koulukuraattoritoiminnan historiaa	27
5.2 Lapsen yksilöllinen tukeminen	28
5.3 Perheen ja huoltajien tukeminen	28
5.4 Koulun moniammatillinen yhteistyö	29
6 OPINNÄYTETYÖN JOHTOPÄÄTÖKSET	31
7 POHDINTA	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja lasten huoltajien välisellä yhteistyöllä on suuri merkitys laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja tavoitteellisessa lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Yhteistyö lasten huoltajien kanssa on vastavuoroista vuorovaikutusta, ajatuksena kuitenkin lapsen edut ja tarpeet huomioiva kasvatustyö, jonka pohjalla tulisi olla huoltajien tuntemus omasta lapsestaan. Osalle huoltajista sopivat yhteiset tapaamiset, joissa on muitakin perheitä paikalla ja toisille huoltajista tilanteet ovat sosiaalisesti kuormittavia, ja heille sopii paremmin tapaamiset varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa kahden kesken. (Ahonen 2023, 277, 292–293.)

Leskisenoja on kirjassaan *Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa* (2019, 31–33) kirjoittanut monien tutkimusten osoittavan, että varhaiskasvatuksen on osoitettu kantavan pitkälle lapsen ja nuoren tulevaisuuteen. Muutos on tapahtunut myös vuosien aikana varhaiskasvatuksen arvostuksessa. Aiemmin on puhuttu päivähoidosta, joka on tehnyt mahdolliseksi työssäkäynnin vanhemmille, mutta nykyään ei puhuta päivähoidosta ollenkaan, vaan varhaiskasvatuksesta. Eri koulutusmuotojen keskellä varhaiskasvatuksen on mitattu olevan tuottoisin koulutusinvestointi. Eri mittareina tässä on käytetty sosiaalista, taloudellista ja sivistyksellistä mittaria. Yksi varhaiskasvatukseen sijoitettu dollari saadaan takaisin seitsemänkertaisena, näin sanoo yhdysvaltalainen taloustieteen nobelisti James J. Heckman. Varhaiskasvatuksessa on käytössä varhaisen puuttumisen malli. Tällä mallilla pystytään ennaltaehkäisemään monia ongelmia, joka tulee halvemmaksi kuin ongelmien korjaaminen myöhäisemmässä vaiheessa.

Varhaiskasvatuksen kentällä haasteet ovat lisääntyneet viime vuosien aikana ja ammattitaitoisesta henkilökunnasta on pula kuten Leskisenoja on todennut *Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa* (2019, 31–33) -kirjassaan. Tässä opinnäytetyössämme haluamme tuoda esille varhaiskasvatuksen sosionomin (AMK) osaamista varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtävissä. Opinnäytetyöllemme etsimme vastauksia siihen, kuinka ammattilaiset kokevat varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuuden ja miten varhaiskasvatuksen sosionomin ammattitaitoa voisi hyödyntää varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtävissä. Opin-

näytetyössämme on kuvattu varhaiskasvatuksen järjestämisen lähtökohtia, yhteistyötä eri toimijoiden kanssa varhaiskasvatuksessa ja koulukuraattorin työtehtäviä. Näistä on yhdistelty varhaiskasvatuksen kuraattorille mahdollisia työtehtäviä, joiden avulla hän voisi tukea varhaiskasvatuksen työkentällä olevia ammattilaisia sekä perheitä (liite 3). Tässä opinnäytetyössä otamme huomioon varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkemyksiä varhaiskasvatuksen tämänhetkisestä tilanteesta ja sen, mitä he ajattelevat mahdollisesta varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuudesta kyselyn avulla.

Opinnäytetyömme rakentuu teoriatiedosta, varhaiskasvatuksen ammattilaisille tekemästämme kyselystä saaduista vastauksista ja meidän omasta yhteenvedostamme edellä mainittujen tietojen pohjalta. Edellä mainittu rakenne toistuu vuoropuheluna lähes koko opinnäytetyömme läpi. Vastauksista olemme luoneet kuviot, joiden avulla vastaukset voi visuaalisesti havainnoida. Opinnäytetyölämme haluamme tuoda esille ja korostaa varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuutta varhaiskasvatuksen kentällä. Varhaiskasvatuksen sosionomin ammattitaitoa tulisi osata hyödyntää ennaltaehkäisevässä työssä mahdollisimman monipuolisesti. Ajatuksenamme on, että varhaiskasvatuksen kuraattori pystyisi auttamaan ja tukemaan sekä varhaiskasvatuksen ammattilaisia kuin myös lapsia ja heidän perheitään ilman vastuuta lapsiryhmän pedagogisesta toiminnasta. Varhaiskasvatuksen kuraattorilla olisi tällöin mahdollisuus ajan kanssa, ilman kiirettä pysähtyä lasten ja heidän perheidensä kuuntelemiseen ja auttamiseen.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

2.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja kysymyksenasettelu

Opinnäytetyön tarkoitus on tuoda varhaiskasvatuksen sosionomin ammattitaito esille, varhaiskasvatuksen kuraattorin tehtävässä. Varhaiskasvatuksen sosionomin ammattitaito tulisi monesta eri näkökulmasta hyödylliseen käyttöön hänen toimiessaan varhaiskasvatuksen kuraattorina. Varhaiskasvatuksen kuraattori toimisi varhaiskasvatusryhmien apuna ja tukena ilman kasvatusvastuuta ryhmästä. Hän voisi tällöin paneutua haastaviin tilanteisiin ja vanhempien tukemiseen ilman kiireen tuntua. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2023) verkkosivuilla kerrotaan opiskeluhuollon kuraattorin palveluista. Esimerkiksi koulun puolen kuraattorilta voi saada ohjeita ja neuvoja ilman asiakkuuden syntymistä. Ohjausta ja neuvontaa voidaan antaa oppilaille, huoltajille ja henkilökunnalle, jota voidaan järjestää matalan kynnyksen neuvontapisteillä.

Perheiden kanssa pidetään kaksi kertaa vuodessa palaveri (tarvittaessa useammin), kun tehdään varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatuslaki (2018/540 § 4:20) määrittää, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet luodaan yhdessä perheen kanssa syksyllä ja keväällä yhdessä perheen kanssa arvioidaan tavoitteisiin pääseminen. Tämän lisäksi perheet kohdataan päivittäin tuonti- ja hakutilanteissa. Nopeissa ovensuukeskusteluissa on tärkeää, että tiimi on yhdessä sopinut, mitä näissä tilanteissa perheen kanssa keskustellaan. (Ahonen 2023, 286.)

Opinnäytetyössämme haemme vastauksia tutkimuskysymyksiin

1. Kuinka ammattilaiset kokevat varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuuden varhaiskasvatuksessa?
2. Miten sosionomin ammattitaitoa voisi hyödyntää varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtävässä?

2.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössämme käytimme kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Määrällinen tutkimus mahdollisti meille suljettujen kysymysten käytön. Tiedostamme varhaiskasvatuksen kentällä olevan kiireen, jonka vuoksi ajattelimme saavamme suljetuilla kysymyksillä enemmän vastauksia kyselyymme (liite 2). Teimme kyselystämme mahdollisimman lyhyen ja helposti täytettävän.

Kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoitus on yleistää tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä. Kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa saatujen tulosten käsittelyä tilastojen avulla. (Kananen 2008, 10.) Kvantitatiivista tutkimusta tehdessä tulee olla jo pohjatietoa ja käsitystä tutkittavasta aiheesta. Tutkimuslomakkeen kysymykset tulee muodostaa vastaamaan tutkimusongelman kysymyksiin. Määrällisessä tutkimuksessa voi käyttää tarkkoja kysymyksiä, mutta myös avoimia kysymyksiä. Kvantitatiivinen tutkimus suuntaa aina käytäntöön ja pohjautuu teoriaan. (Kananen 2015, 197–202.)

Opinnäytetyön alkuvaiheessa teimme esitietokyselyä varhaiskasvatuksen kuraattorina työskenteleviltä. Kyselyssämme selvitimme yleisesti varhaiskasvatuksen kuraattorin työnkuvaa ja toimintaa, selkeyttääksemme omaa ajatustamme mitä kaikkea varhaiskasvatuksen kuraattorin toimenkuvaan voi kuulua. Tämän jälkeen rakensimme kyselylomakkeen kysymykset. Kyselylomakkeen luomisen jälkeen haimme tutkimuslupaa Rovaniemen kaupungin varhaiskasvatuksen palvelualuepäälliköltä. Kyselylomakkeen yhteyteen teimme saatekirjeen (liite 1), jossa kerroimme opinnäytetyömme tarkoituksen, milloin kysely on auki ja vastausten anonymiteetistä. Testasimme kyselylomakkeemme toimivuutta alan ammattilaisella, ennen sen virallista toimeenpanoa. Tutkimuslupan saatuamme, lähetimme kyselyn noin sadalle varhaiskasvatuksen ammattilaiselle. Kyselymme oli auki 27.8–13.9.2024. Muistuttelimme noin puolessa välin kyselyn aukioloaikaa vastausten tärkeydestä. Vastauksia saimme määräajan sisällä 13 %. Kyselymme muodostui monivalintakysymyksistä, johon vastaaja sai itse valita useamman hänelle sopivan vaihtoehdon ja tarvittaessa kirjoittaa sanallisen vastauksen.

Opinnäytetyöhömme teoriaa löytyi vaihtelevasti, esimerkiksi varhaiskasvatuksesta löytyy tietoa todella paljon, kun taas koulukuraattorin toimesta ajantasaista

tietoa löytyi todella vähän. Opinnäytetyössämme halusimme tuoda esille koulukuraattorin toimenkuvaa laajasti, koska he työskentelevät laajalla osaamisalueella. Halusimme heidän työnkuvaansa soveltaen pohtia varhaiskasvatuksen kuraattorin työnkuvaa. Teoriatietoa ja kyselyn vastauksia yhdistämällä saimme vahvistusta siihen, miten yhdistää varhaiskasvatuksen ja koulukuraattorin toiminnan yhdeksi tärkeäksi ammattinimikkeeksi varhaiskasvatuksen moniammatillisessa työyhteisössä.

2.3 Analyysimenetelmä

Aloitimme tulosten analysoinnin heti kyselyn päätyttyä. Teimme vastauksista taulukot ja pohdimme, mihin kohtaan työmme teoriaa kysymys vastaa. Lisäsimme kyselyistä saatuja vastauksia teoriaosuuksiin, jotta varhaiskasvatuksen ammattilaisten kokemukset arjesta tulisivat näkyviksi. Teoriakohtaan kirjoitimme auki vastauksen varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkökulmasta ja omasta pohdinnasta. Opinnäytetyössämme käytimme soveltavasti spiraalimallia. Spiraalimalli muodostui, kun käytimme teoriaa, kyselyistä saatuja vastauksia ja omaa pohdintaa näiden perusteella. Tämä kaava toistuu pääsääntöisesti läpi opinnäytetyömme. Johtopäätökset-kappaleessa kävimme läpi työtämme ja teimme johtopäätöksiä varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuudesta varhaiskasvatuksessa yhdistämällä kyselyssä saatujen varhaiskasvatuksen ammattilaisten vastauksia ja teoriatietoa.

Spiraalimallissa muodostetaan kehä; perustelu, organisaatio, toteutus ja arviointi. Tätä kehää jatketaan aina uusilla kehillä ja edellinen kehä arvioidaan uudelleen. Tässä mallissa nousee siis tärkeäksi osaksi vuorovaikutus, arviointi ja reflektiivisyys. Spiraalimallissa työtä tehdään jatkuvassa syklissä. (Salonen 2013, 15.) Tutkimuskysymysten avulla pohditaan tutkimuksen alussa mitä tietoa tulee kerätä, jotta tutkimuskysymyksiin saadaan vastaus. Kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmät ovat yksinkertaisia ja aineistoa käsitellään analyysissä automaattisesti tilasto-ohjelman avulla. (Kananen 2015, 203–204.) Sähköisen kyselypohjan avulla kyselylomakkeiden vastaukset järjestyvät havaintomatriisiksi automaattisesti, mutta tutkijan on oltava tarkkana vastausten paikkaansa pitävyydestä. Tilasto-ohjelmaan syötettyä tietoa voidaan esittää suora jakaumana.

Suora jakaumassa tulokset esitetään kysymys kerrallaan. Suora jakauma on yksinkertainen analyysi, jolla esitetään aineisto. (Kananen 2015, 286–288.)

Opinnäytetyömme kyselyn teimme Google Forms-ohjelmalla, joka automaattisesti muodosti saaduista vastauksista taulukon. Teimme itse taulukot uudelleen, helppolukuisemmaksi. Kyselymme oli monivalintakysely, vastaukset on ilmoitettu numeroilla, jotka kertovat vastaajien määrän. Sanalliset vastaukset, joita saimme muutaman, on huomioitu analyysivaiheessa.

2.4 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessämme otimme huomioon hyvän käytännön eettiset periaatteet. Esitietokyselyn tehtyämme, pohdimme voiko asiasta mainita opinnäytetyössämme ja päädyimme kysymään esitietokyselyyn vastanneilta tätä asiaa. Opinnäytetyössämme huomioimme, ettei lomakekyselyssämme, jonka toteutimme Google Forms -kyselylomakkeella, ollut mahdollista tunnistaa kyselyyn osallistuneita henkilöitä.

Luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto ovat eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan hyvän tieteellisen käytännön perusasioita. Tärkeää on ottaa huomioon koko elinkaaren ajan hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta ja tämä koostuu menettelytavoista. Raportointi ja viestintä avoimesti, oikeudenmukaisesti, puolueettomasti ja yksityiskohtia salaamatta on rehellisyyttä. Tähän liittyen myös rehellisesti suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan toimintaa. Suunnittelussa, menetelmissä, analyyseissä ja voimavaroissa varmistetaan tieteellisen toiminnan laatu. Tämä takaa luotettavuuden. Yhteiskuntaa, kollegoita, tieteellisen toiminnan osapuolia, ympäristöä, kulttuuriperinnettä ja ekosysteemiä arvostetaan ja heille siis osoitetaan arvostusta. Tutkija ottaa vastuun elinkaaresta koko tieteellisen toiminnan ajalta. Vastuu alkaa jo ideasta. Eettisyyteen ja ennakkointiin liittyen tutkijan täytyy selvittää, tarvitaanko lupia, suostumuksia ja eettistä ennakkoarviointia. Tämä on tehtävä ennen kuin tutkija alkaa keräämään mitään aineistoa tutkimustaan varten. Tutkimus ei saa aiheuttaa kenellekään terveyden tai turvallisuuden vaaraa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11–13.)

Käytimme lähdemateriaalia laajasti ja etsimme ajantasaista tietoa mahdollisuuksien mukaan. Lähdemateriaalina käytimme opetushallituksen materiaalia varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta, varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen liittyviä lakeja sekä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja tieteellisiä artikkeleita. Perehdyimme laajasti lähdemateriaalin ja pohdimme sen pohjalta, mikä tukee meidän asiantuntijuuttamme, ammatillista kehittymistä ja työelämätaitoja sekä valmiuksia toimia varhaiskasvatuksen kuraattorina.

3 VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHTIA

3.1 Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja laadukasta hoitoa, kasvatusta ja opetusta, jota säätelevät lainsäädäntö ja opetussuunnitelma, erilaisia toimintaa ohjaavia suunnitelmia voi paikallisesti olla erilaisia (Sandberg 2023, 18). Varhaiskasvatuksesta säädetään varhaiskasvatuslaissa (2018/540). Lain avulla taataan lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja määritellään varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja toteuttamisesta, sekä ketä palveluntuottajia laki koskee. Lastensuojelulaki (2007/417 § 3 a) velvoittaa kuntia ja hyvinvointialueita, esimerkiksi varhaiskasvatusta, järjestämään ehkäisevää lastensuojelua.

Varhaiskasvatuksen toteutuksessa valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2022) ohjaa varhaiskasvatuksen toteutuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan ensisijaista on lapsen etu, tasa-arvo, tasavertaisuus ja moninaisuus lasten ja heidän perheidensä kanssa työskennellessä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan myös lasten terveyttä ja hyvinvointia tulee edistää. YK:n (Yhdistyneet kansakunnat) lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan, johon myös Suomi on sitoutunut, lapsilla on oikeus yhteiskunnan voimavaroihin eli esimerkiksi palveluihin ja osaavaan henkilöstöön, joka tulee myös varhaiskasvatuksen toteutuksessa ottaa huomioon. (Pihlaja & Viitala 2022, 22–23.)

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa. Näiden toiminnan tavoitteita ohjaa varhaiskasvatustilaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Vaikka toimintaa ohjaavat samat säädökset, on toiminnan järjestämisessä eroavaisuuksia, esimerkiksi käytävissä olevissa resursseissa, henkilöstön koulutusvaatimuksissa ja mitoituksessa. Myös oppimisympäristöissä on eroavaisuuksia ja mahdollisuudessa tarjota lapselle hänen tarvitsemaansa tukea. (Opetushallitus 2022, 17–18.)

Varhaiskasvatuksen järjestämisellä tuetaan lapsen laaja-alaisen osaamisen kehittymistä kasvaa yksilönä ja yhteisön jäsenenä erilaisten tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja kokonaisuuksien hahmottamista. Laaja-alaiseen osaamiseen

varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden mukaan on kirjattu kuusi eri osa-alueita, jotka liittyvät toisiinsa. Osaamisen osa-alueet ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito, digitaalinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Näitä taitoja harjoitellaan eri oppimisen alueiden avulla, joita ovat tutkin ja toimin ympäristössäni, kielten rikas maailma, minä ja meidän yhteisömme, kasvan, liikun ja kehityn sekä ilmaisun monet muodot. (Opetushallitus 2022, 25–26, 44.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstön monipuolinen osaaminen ja koulutustaso vaikuttavat suuresti varhaiskasvatuksen laatuun. Vain laadukkaalla varhaiskasvatuksella on saatu tutkimusten mukaan myönteisiä tuloksia. Henkilöstön laadukas koulutus on näkynyt Opetushallituksen tekemässä Vaikuttava varhaiskasvatus – selvityksessä. Varhaiskasvatuksen laatuun vaikuttaa myös ryhmäkoot sekä aikuisten määrä ryhmissä ja näistä on paljon keskusteltu. Sijaisten puutteesta tai sijaisista, joilla ei ole alan koulutusta sekä henkilökuntavaje ja liialliset lapsimäärät ryhmissä ovat puhututtaneet mediassa. Edellä mainituissa tilanteissa laadukkaan varhaiskasvatuksen tavoittelemisen tuntuu mahdottomalta. Tässä tilanteessa on turha puhua varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteista, kun pätevä henkilöstö puuttuu. Henkilöstö painii kentällä perusongelmien äärellä, kun pedagoginen toiminta muuttuu laadukkaasta ja suunnitelmallisesta toiminnasta selviytymistaisteluksi ja tilat täyttyvät lapsista lastenhoitolan tavoin. (Leskinen 2019, 31–33.)

Kuvio 1. Ammattilaisten kokemus tämänhetkisestä tilanteesta varhaiskasvatuksessa

Kyselyyn vastanneista kahdeksan oli sitä mieltä, että ammattitaitoisesta henkilökunnasta on pulaa varhaiskasvatuksessa, kun puolestaan kolme koki, että ammattitaitoista henkilökuntaa on riittävästi. Seitsemän kyselyyn osallistujaa vastasi saavansa omaan ammattitaitoon riittävästi tukea, kun yksi vastaaja koki tarvitsevänsä enemmän ammatillista tukea.

Yhdistämällä löytämäämme teoriaa ja kyselyn vastauksia voimme todeta, että teorian mukaan varhaiskasvatuksen tulee olla laadukasta ja suunnitelmallista hoitoa, kasvatusta ja opetusta (Sandberg 2023, 18). Laadukasta varhaiskasvatusta on kuitenkin hyvin haastava järjestää, kun ammattitaitoinen henkilökunta puuttuu (Leskisenoja 2019, 31–33). Varhaiskasvatus on lastensuojelulain (2007/417 § 3 a) määrittämää ennalta ehkäisevää lastensuojelua. Laadukas varhaiskasvatus tarvitsee toimiakseen moniammatillisen ja ammattitaitoisen henkilökunnan, jossa varhaiskasvatuksen kuraattori olisi mielestämme hyvä ja tarpeellinen lisä.

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen moniammatillisesti

Varhaiskasvatuslaissa (2018/540 § 5:23) määritellään, että jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle tulee laatia henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta päiväkodeissa vastaa varhaiskasvatuksen opettaja, mutta sen tekemiseen osallistuvat kaikki lapsen opetukseen, kasvatukseen ja hoitoon osallistuvat henkilöt. Lapsen oma mielipide tulee selvittää ja kirjata varhaiskasvatussuunnitelmaan, kuten myös lapsen huoltajien. Tarvittaessa varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa voi olla myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja mukana arvioimassa lapsen tuen tarvetta ja millaisia tukitoimia lapsi tarvitsee. Varhaiskasvatuksen sosionomin ammattitaitoa voisi käyttää lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksessa ja neuvonnassa. (Opetushallitus 2022, 11–13.)

Kun varhaiskasvatussuunnitelmaa aloitetaan lapselle tekemään, tulee alussa miettiä lapsen henkilökohtaisia vahvuuksia, kehittymisen kohteita sekä jos lapsella on tuen tarvetta jollain osa-alueella. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan tavoitteet kasvatushenkilöstön pedagogiselle toiminnalle, ei lapselle. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan miten ja millä toimilla voidaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukea. Jokainen lapsi, joka on varhaiskasvatuksen piirissä, on oikeutettu saamaan suunnitelmallista ja tavoitteellista varhaiskasvatusta omien tarpeiden ja tavoitteiden, sekä oman henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. (Sandberg 2023, 26–28.)

3.3 Lapselle järjestettävä tuki varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuslaissa (2018/540 § 3a:15a) on määritelty, että varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on oikeus saada kehitykseensä, oppimiseensa ja hyvinvoinnin tukemiseensa tarvitsemaansa tukea. Varhaiskasvatuksessa on käytössä kolme eri tuen tasoa; yleinen-, tehostettu- ja erityinen tuki. Näistä lapselle valitaan hänen tuentarpeeseensa sopiva tuen taso.

Varhaiskasvatuksella on ehkäisevän lastensuojelun mukaan velvollisuus edistää ja turvata lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia antamalla lapselle esimerkiksi

tukea tai erityistä tukea, mutta myös tukea lasten vanhempia heidän vanhemmuudessaan (Lastensuojelulaki 2007/417 § 3 a). Varhaiskasvatuksessa tehtävä työ on ennaltaehkäisevää varhaista tukea ja matalan kynnyksen palvelua lapsille ja heidän perheilleen, mutta sen voidaan katsoa olevan myös sosiaalipalvelua ja lastensuojelun avohuollon palvelua. Sosiaalityön näkökulmasta työ varhaiskasvatuksessa voidaan katsoa olevan perheiden ongelmien ennaltaehkäisyn tärkein osa-alue. (Kiili, Jaakola, Anis, Lamponen & Stenvall 2024, 14.)

Pedagogiset järjestelyt ja erilaiset työtavat luovat hyvän pohjan jokaisen lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille varhaiskasvatuksessa. Lasten haasteita arjessa voidaan pyrkiä ennaltaehkäisemään eriyttämällä toimintaa, ryhmärakenteita muuttamalla sekä myös muuttamalla oppimisympäristöä lasten tarpeiden mukaisiksi. Jos laadukas pedagoginen varhaiskasvatus ei ole riittävää tukemaan lapsen yksilöllisiä tarpeita, hänellä on välittömästi oikeus saada tarvitsemaansa tukea oikea-aikaisesti. Tuentarpeen lapselle voi tuoda esille lapsen huoltajat, varhaiskasvatuksen henkilöstö tai muu lapsen kanssa työskentelevä asiantuntija. Yleisestä tuesta ei yleensä tehdä hallintopäätöstä, mutta jos lapsi tarvitsee tukitoimia tai apuvälineitä varhaiskasvatuksen arjessa, hallintopäätös tulee tehdä. Tehostetusta- ja erityisestä tuesta hallintopäätös on aina tehtävä. (Opetushallitus 2022, 61–62.)

Kuvio 2. Lapsen tukeminen päivittäin varhaiskasvatuksessa

Kyselyyn vastanneista kymmenen koki omaavansa riittävän ammattitaidon tukea lasta päivittäin lapsen tarpeiden mukaisesti. Vain yksi vastaaja koki aikaa olevan riittävästi, kun seitsemän vastaajista koki, ettei aikaa ole riittävästi. Yksi vastaajista oli myös kirjoittanut sanallisen vastauksen kysymykseen;

välillä aika on tiukoissa kun henkilöstö pulaa on,

Kyselyn vastaukset tukevat omaa ajatustamme siitä, että vaikka varhaiskasvatuksessa on ammattitaitoa tukea lapsia, ei aikaa ole riittävästi. Teorian mukaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2022, 61–61) sanotaan, että lasten haasteita arjessa voidaan pyrkiä ennaltaehkäisemään eriyttämällä toimintaa, ryhmärakenteita muuttamalla sekä myös muuttamalla oppimisympäristöä lasten tarpeiden mukaisiksi. Varhaiskasvatuksen kuraattorilla olisi mahdollisuus olla varhaiskasvatuksen henkilöstön tukena ryhmän ulkopuolisena suunnitelmassa toimintaa tai työparina työskentelyssä.

Yleistä tukea toteutetaan varhaiskasvatuksessa osana normaalia toimintaa. Yleistä tukea tarjotaan lapselle inklusiivisen toimintatavan mukaisesti varhaiskasvatuksen henkilöstön johdolla, jolloin siitä hyötyy koko lapsiryhmä. Ryhmässä käytetään kuvia esimerkiksi päiväjärjestys ja pukemiskuvat, vuorovaikutukseen kiinnitetään erityistä huomiota ja lasten oppimisympäristöä muokataan lasten tarpeiden mukaisiksi. Yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten huoltajien kanssa on tärkeää. Lapselle annettava hoidollinen tuki on lapsen perushoitoa tai lääkehoitoa, ruoka-allergioiden tai -rajoitteiden huomioimista sekä myös neuvolan kanssa tehtävää yhteistyötä. (Käyhkö 2022, 58.)

Jos yleinen tuki ei riitä lapselle, tulee hänelle tarjota tehostettua tukea. Tehostettua tukea saadakseen lapsella ei tarvitse olla lääketieteellistä diagnoosia. Tehostettua tukea tarvitseva lapsi tarvitsee arjessa enemmän yksilöllistä ohjausta ja tukea. Tukea lapsi voi tarvita esimerkiksi vuorovaikutustilanteissa, joissa apuna käytetään kuvia tai viittomia. Lapsi voi tarvita yksilöllistä tukea leikeissä ja perushoitotilanteissa. Lapsi voi tarvita arjessa tekemisen mallintamista tai tekemisen ja asioiden sanoittamista. Tehostettua tukea saavan lapsen ryhmässä tulee henkilökunnalla olla sovittuna käytännöt ja vastuut arjessa, jotta lasta pystytään hänen

tarpeitaan vastaavalla tavalla tukemaan ja lapsi voi oppia ja kehittyä yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Yhteistyö lapsen huoltajien kanssa korostuu ja tiivistyy. Samoin dokumentoinnin tärkeys korostuu ja siihen kiinnitetään erityistä huomiota. (Käyhkö 2022, 58.)

Jos yleinen tai tehostettu tuki ei riitä, lapselle annetaan erityistä tukea. Lapsi, jolla on vamma, sairaus tai kehityksen viivästymä voi saada erityistä tukea mutta myös tilanteessa, jos lapsella on jokin toimintakyvyn puute. Erityistä tukea tarvitseva lapsi tarvitsee jatkuvaa ja kokoaikaista tukea ja tukipalveluita ja hänen yksilöllinen ja suunnitelmallinen huomioiminen varhaiskasvatuksen arjessa korostuu. Varhaiskasvatuksen henkilökunnalla tulee olla hyvä tietämys millä osa-alueilla ja millä tavalla lasta tulee tukea, jotta lasta pystytään arjessa yksilöllisesti tukemaan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. (Sandberg 2023, 30.)

4 YHTEISTYÖ ERI TOIMIJOIDEN KANSSA VARHAISKASVATUKSESSA

4.1 Tiimin yhteistyö

Tiimi muodostuu yleensä kolmesta työntekijästä, esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajasta ja kahdesta varhaiskasvatuksen lastenhoitajasta tai kahdesta varhaiskasvatuksen opettajasta ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajasta. Varhaiskasvatuksen sosionomi, avustaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja muita ammattilaisia voi myös kuulua tiimiin. Varhaiskasvatuksen tasoon vaikuttaa erittäin suuresti tiimityön toimivuus. Tiimityön suuren tärkeyden vuoksi varhaiskasvatuksessa voidaan ajatella sen olevan koko toiminnan tukijalka, ja tukijalan ollessa heiveröinen, se vaikuttaa muuhun toimintaan. (Ranta & Heiskanen 2022, 137–138.) Varhaiskasvatus on kokenut viime vuosina paljon muutoksia. Yksi varhaiskasvatuksen tiimityöhön vaikuttava muutos on ollut tehtävänimikkeisiin perustuva. Tehtävänimikkeistä määritetään varhaiskasvatuslaissa (2018/504) ja ne perustuvat pätevyyskriteereihin. Tämä on vaikuttanut ammatillisten vastuualueiden selkeyttämiseen. Vastuualueiden selkeyttäminen on aiheuttanut hieman vastarintaa, mutta näiden selkeyttämisellä jokainen tiimin jäsen pääsee käyttämään omaa ammattitaitoaan parhaiten hyödyksi ja omia vahvuuksiaan. Koko tiimi ja lapset hyötyvät tästä. (Ahonen 2023, 135.)

Ahonen (2023, 138) tuo esille kirjassaan Tiimin voima varhaiskasvatuksessa ammattiryhmien erilaisia vastuita. Ehdotuksen mukaan vastuualueita voitaisiin jakaa seuraavasti; varhaiskasvatuksen opettajalla on tiimissä vastuu pedagogiikasta, varhaiskasvatuksen sosionomin vastuulla olisi perheiden kanssa tehtävä yhteistyö sekä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun lähentäminen. Lastenhoitajalla puolestaan olisi vastuualueellaan kasvatusyhteistyön ja pedagogisen toiminnan kannattaminen. Varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatuksen sosionomi etsii vielä paikkaansa, mutta hänen ammattitaitonsa tulee esiin monipuolisena sosiaalipedagogisena asiantuntijana ja se edistää kokonaisvaltaisesti lasten ja perheiden hyötyä.

Yksi tärkeimmistä hyvinvointia lisäävistä asioista varhaiskasvatuksen kentällä on toimiva tiimityöskentely. Toimiva tiimi mahdollistaa työntekijöiden hyvinvoinnin li-

säksi myös laadukkaan pedagogisen työn. Toimimaton tiimi aiheuttaa työntekijöille stressiä ja tämä voi näkyä myös lapsille. Tiimityöskentelyssä onkin tärkeää, että toisia työntekijöitä kunnioitetaan. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 29.) Toimiva tiimi tukee laadukkaan pedagogiikan toteuttamisen lisäksi myös tukea tarvitsevaa lasta. Lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista tukee ryhmässä työskentelevät eri ammattiryhmien edustajat. Erityisosaamisen näkyväksi tekemistä edesauttaa tiimin yhteistyö ja keskinäinen kanssakäyminen, joka toimii. (Ranta & Heiskanen 2022, 138–139.)

4.2 Moniammatillinen yhteistyö

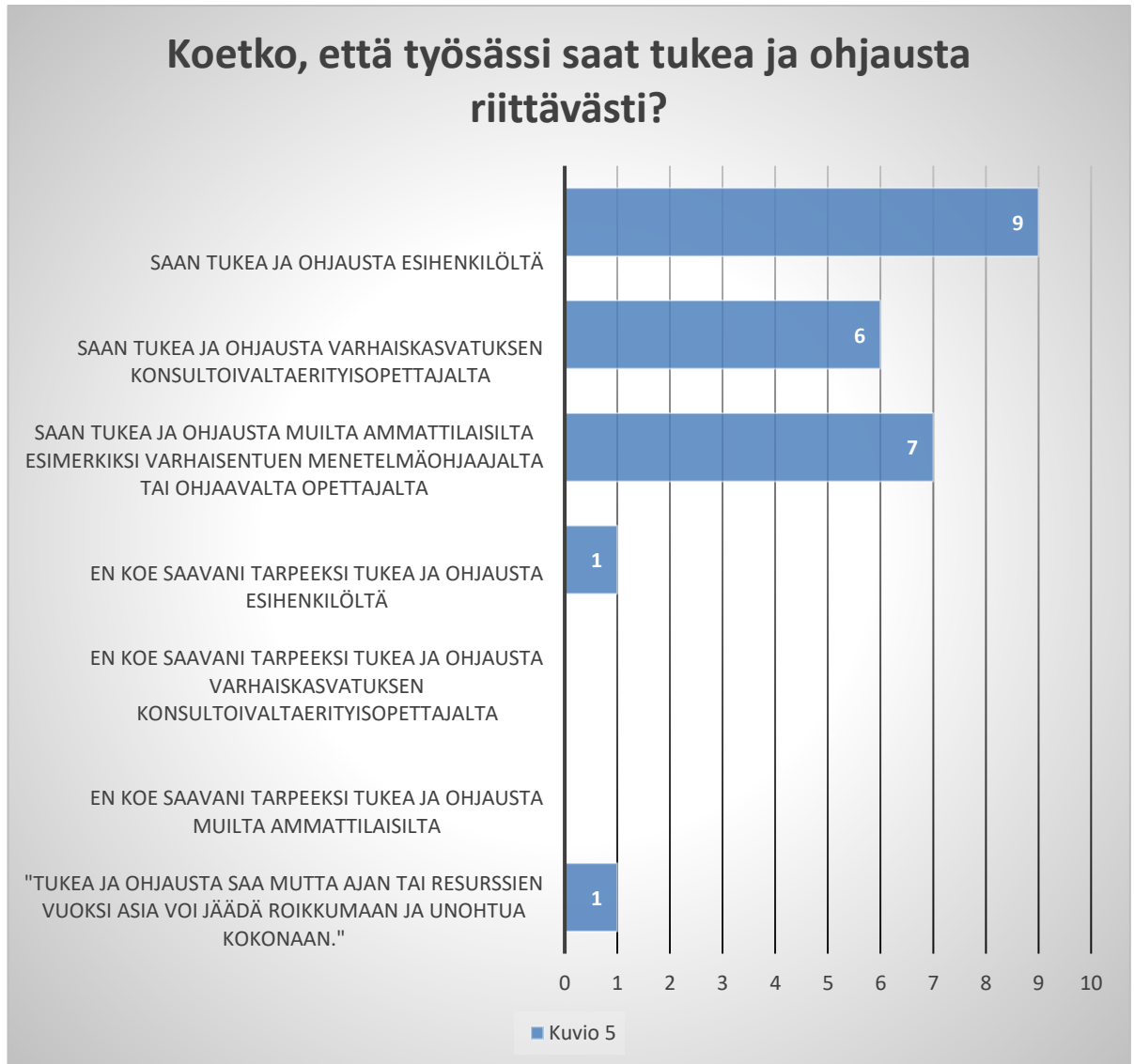
Yhteistyön tekeminen eri ammattilaisten kesken muodostaa moniammatillisen yhteistyön, jossa jokainen jakaa omaa osaamistaan ja tietotaitoaan. On tärkeä ottaa tähän toimintaan mukaan myös lapsi ja hänen perheensä. Vuorovaikutus on moniammatillisen toiminnan yksi tärkeimpiä asioita. Toimiva vuorovaikutus luo pohjan hyvälle vuoropuhelulle ja ammattilaisilla on yhteinen tavoite yhteiseen hyvään. Yhteistyö on tärkeää, koska jokainen ammattilainen voi tuoda yhteistyöhön oman ammatillisen osaamisen, he jakavat omaa osaamistaan. (Äikäs, Syrjämäki & Pesonen 2022, 178–180.)

Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa. Yhteistyön järjestämisestä eri tahojen kanssa vastaa varhaiskasvatuksen järjestäjä. Yhteistyötä voidaan tehdä kirjaston, opetuksen, liikunnan ja kulttuurista vastaavan tahon kanssa. Yhteistyöllä tuetaan tavoitteita, joita varhaiskasvatukseen on luotu ja tehdään varhaiskasvatuksen oppimisympäristöistä monipuolisempia. (Opetushallitus 2022, 38.)

Yhteistyötä tehdään myös lastensuojelun, lastenneuvolan ammattilaisten kanssa, muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalvelun ammattilaisten kanssa. Kun lapsen hyvinvoinnista tai kehityksestä herää huoli jollain edellä mainitulla taholla, yhteistyön merkitys on todella suuri. Jos lapselle ollaan suunnittelemassa jo mahdollisia tukitoimia, myös siinä tilanteessa yhteistyö on tärkeää. (Opetushallitus 2022, 39.)

Moniammatillisuus näkyy myös varhaiskasvatuksen jokapäiväisessä arjessa, koska varhaiskasvatusryhmän ammattilaiset edustavat eri ammattiryhmiä. Varhaiskasvatusryhmän tiimi muodostuu yleensä kolmesta kasvatusvastuullisesta työntekijästä. Heidän ammattinimikkeensä ovat yleisimmin kasvatustieteiden kandidaatti/varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, sosiaalikasvattaja, sosionomi, lastentarhanopettaja, lähihoitaja, päivähoitaja, lastenhoitaja tai perhepäivähoitaja. Jokaisella edellä mainitulla ammattinimikkeellä on opinoissaan painotus erilaiseen osaamiseen, joka tekee työtiimistä jo sinänsä moniammatillisen. (Pihlaja & Viitala 2022, 42.) Esimerkiksi erikoissairaanhoidossa voidaan myös toimia moniammatillisella tiimillä samalla tavalla kuin varhaiskasvatuksen kentälläkin työskennellään. Moniammatillisen yhteistyön tarkoituksena on tehdä asiantuntemuksen mukaista yhteistyötä, jossa jaetaan jokaisen ammattilaisen osaaminen. Yhteistyössä on tärkeää, että toimijoiden välillä on hyvää vuoropuhelua ja heillä kaikilla on sama päämäärä. (Äikäs, Syrjämäki & Pesonen 2022, 178–180.)

Muuttuneet ja moninaistuneet perheiden ongelmat ovat tuoneet mukanaan sen, että saman perheen kanssa työskentelee yhtäaikaaisesti monta eri sektoria. Sektoreilla tarkoitetaan palveluita lapsille ja perheille, jotka toimivat eri hallinnonalojen alaisuudessa. Yhteistyötä perheiden kanssa hankaloittaa hallintorajojen ylittäminen, koska jokaisella toimijalla on erilainen toimintakulttuuri, lainsäädäntö, joka ohjaa toimintaa, erilaiset päämäärät ja salassapitosäädökset. Kun työskennellään yhdessä moniammatillisesti, täytyy muistaa luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja perheitä kohtaa. Palaverissa täytyy tietää, mitä voi kertoa toisen ammattilaisen kuulle. Perheiden haluttomuus yhteistyöhön, vaikeuttaa yhteistyötä myös ammattilaisten välillä juuri salassapidon kannalta. (Määttä & Rantala 2022, Yhdessä tekemisen toimintakulttuurit.)

Kuvio 5. Ammattilaisten tuki ja ohjaus varhaiskasvatuksessa

Kyselyyn vastanneista yhdeksän oli sitä mieltä, että saa tukea ja ohjausta esihenkilöltä ja vain yksi koki, että ei saa tukea ja ohjausta tarpeeksi esihenkilöltä. Kuusi sai tukea ja ohjausta varhaiskasvatuksen konsultoivalta erityisopettajalta. Seitsemän toi esille saavansa tukea ja ohjausta muilta ammattilaisilta. Yksi sanallinen vastaus oli myös tullut kyselyyn;

Tukea ja ohjausta saa mutta ajan tai resurssien vuoksi asiat voi jäädä roikkumaan ja unohtua kokonaan.

Teettämässämme kyselyssä varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat sitä mieltä, että he saavat tarpeeksi tukea ja ohjausta. Teoria tiedon mukaan moniammatillisen yhteistyön tarkoituksena on tehdä asiantuntemuksen mukaista yhteistyötä, jossa jaetaan jokaisen ammattilaisen osaaminen (Äikäs, Syrjämäki & Pesonen

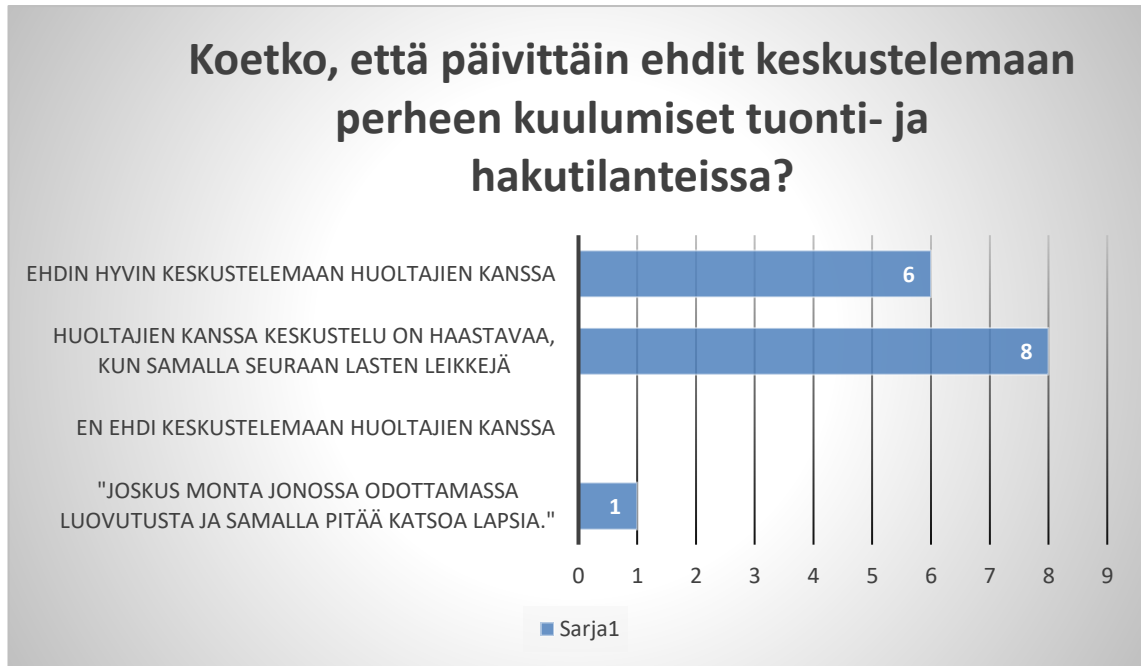
2022, 178–180). Toimivassa moniammatillisessa yhteistyössä on tärkeää, että jollain ammattilaisella, esimerkiksi varhaiskasvatuksen kuraattorilla, olisi kokonaisnäkökulma lapsen tai perheen tilanteesta ja tukiverkosta.

4.3 Yhteistyö perheiden kanssa

Varhaiskasvatuksessa vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää. Vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön yhteistyö luo lapselle turvallisen ja terveen kasvun sekä edistää heidän kehitystään ja oppimista. Tärkeää on luoda luottamuksellinen suhde vanhempiin, joka tukee yhdessä tehtävää kasvatustyötä. Keskinäinen kunnioitus ja vuorovaikutus ovat myös tärkeitä yhteistyössä. (Opetushallitus 2022, 37.) Varhaiskasvatuslaissa (2018/540) sanotaan myös, että vanhempien (tai muun huoltajan) ja varhaiskasvatuksen on toimittavat yhdessä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen vuoksi, sekä vanhempia tai lapsen muuta huoltajaa on tuettava kasvatustyössä.

Jokaisella varhaiskasvatuksen ammattilaisella on velvollisuus tehdä yhteistyötä perheiden kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön vastuulla on yhteistyön aloituksesta ja miettiä keinot, jos vanhemmat eivät jostain syystä voi osallistua/halua osallistua yhteistyön tekemiseen. Vanhempien/huoltajien kanssa tehtävä työ vaatii luottamusta, tasa-arvoista vuorovaikutusta ja keskinäistä kunnioittamista. (Rantala & Uotinen 2022, 143–145.) Nykyään puhutaan vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä eikä kasvatuskumppanuudesta, niin kuin aiemmin. Yhteistyössä tulee ottaa huomioon perheiden yksilölliset tarpeet, moninaisuus, vanhemmuuteen ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyön onnistuminen vaatii varhaiskasvatuksen ammattilaisilta kaikenlaista osaamista, käytänteitä, valmiuksia ja toimintamalleja. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 101.)

Vuorovaikutus perustuu varhaiskasvatuksen ammattilaisten pedagogiseen osaamiseen ja lasten huoltajien arjen asiantuntijuuteen. Päivittäin on tärkeää kohdata huoltajat, jotta lapsen arki sekä varhaiskasvatuksessa että kotona tulevat näkyviksi sekä lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvistä asioista tulee keskusteltua. Mikäli lapsen kehityksen, kasvun tai käyttäytymisen osa-alueella herää huoli varhaiskasvatuksessa tai lapsen kotona, on tärkeää asiasta keskustella mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Suomen Vanhempainliitto ry 2024.)

Kuvio 3. Päivittäiset keskustelut perheen kanssa varhaiskasvatuksessa

Kyselyyn vastanneista kuusi oli sitä mieltä, että he ehtivät keskustelemaan hyvin huoltajien kanssa päivittäin perheiden kuulumiset tuonti- ja hakutilanteissa, kuukaan vastaajista ei kokenut, että ei olisi kerennyt huoltajien kanssa keskustelemaan. Kahdeksan kuitenkin koki, että keskustelu on haastavaa, kun samalla täytyy seurata lasten leikkejä. Yksi oli vastannut sanallisesti:

Joskus monta jonossa odottamassa luovutusta ja samalla pitää katsoa lapsia.

Teoria tiedon mukaan vuorovaikutus perustuu varhaiskasvatuksen ammattilaisten pedagogiseen osaamiseen ja lasten huoltajien arjen asiantuntijuuteen (Suomen Vanhempainliitto ry 2024). Tekemämme kyselyn mukaan ammattilaiset kokevat päivittäisten kuulumisten keskustelun haastavaksi, kun he samalla seuraavat muiden lasten leikkejä. Laadukas varhaiskasvatus perustuu avoimeen ja luottamukselliseen vuorovaikutukseen, varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja lasten vanhempien/huoltajien välillä (Opetushallitus 2022, 37). Teorian mukaan yhteistyö vanhempien kanssa on äärimmäisen tärkeää ja mielestämme siihen tulisi varhaiskasvatuksessa panostaa. Perheille, joilla on haasteita arjessa tai vanhemmuudessa, nämä tuonti- ja hakutilanteissa käytävät keskusteluhetket ovat liian vähäisiä. Varhaiskasvatuksen kuraattori voisi tarjota perheille matalankynnyksen sosiaalialan palvelua kiireettömään keskusteluun.

Yhteistyössä on muistettava, että tavoitteena on lapsen hyvinvointi. Ilman hyvää yhteistyötä lapsen auttaminen on vaativaa. Elämän muutosvaiheissa ja erilaisissa arjentalanteissa varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat avustaa perhettä. (Rantala & Uotinen 2022, 149.) Yhteistyössä tärkeää on, että vanhemmat ja kasvattajat työskentelevät saman tavoitteen saavuttamiseksi. Lapsen yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman teko on osoittautunut osin yksittäiseksi yhteistyöksi varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja vanhempien välille. Yksilöllistä varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessäkään kanssakäyminen ei ole aivan tasavertaista, koska koulutuksen saanutta ja asiantuntijuutta kunnioitetaan ja sen vuoksi vanhemmat eivät välttämättä halua esittää omia mielipiteitään tai uskalla esittää niitä. (Ahonen 2022, 243.)

Yhteistyön merkitys korostuu erityisesti silloin, kun lapsella on tuen tarvetta tavalista enemmän. Tämä yhteistyö saattaa osoittautua haastavaksi, jos varhaiskasvatuksesta ollaan sitä mieltä, että lapsen kotiolot vaikuttavat lapsen ongelmiin. Yhteistyö vanhempien kanssa tässä tilanteessa tuottaa ongelmia, koska vanhemmat voivat kokea olevansa syyllisiä lapsen tilanteeseen eikä yhteistyö tämän vuoksi onnistu. Päiväkoti ja koti ovat kuitenkin hyvin erilaisia toimintaympäristöjä, lapsi voi toimia aivan eri tavalla näissä. Hyvän yhteistyön kannalta onkin tärkeää, että varhaiskasvattaja ei arvostele lapsen vanhempia vaan muuttaa omia ajatuksia siitä, että lapsen ongelmat kumpuavat kotoa. On tärkeää näyttää vanhemmille, että heidän mielipiteensä ja näkemyksensä ovat merkittäviä. Tällä tavalla luodaan hyvää pohjaa yhteistyölle. (Ahonen 2022, 244–245.)

Kuvio 4. Huoltajien tukeminen kasvatusstyössä

Kyselyyn vastanneista kuusi koki, että heillä on hyvin aikaa tukea huoltajia, eikä kukaan ollut sitä mieltä, että aikaa ei ole. Kahdeksan vastanneista oli sitä mieltä, että he osaavat ohjata vanhempia oikean tuen piiriin. Yksi vastaaja oli kirjoittanut sanallisen vastauksen kyselyyn;

Pitkät ja antoisat keskustelut ovat mahtavia jos vaoin on siihen mahdollisuus. Näin lastenhoitajana!

Kyselyn perusteella ammattitaitoa ja aikaa löytyy hyvin varhaiskasvatuksen ammattilaisten mukaan. Teorian mukaan kasvatusyhteistyö vaatii varhaiskasvatuksen ammattilaisilta kaikenlaista osaamista, käytänteitä, valmiuksia ja toimintamalleja (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 101). Molemmat puhuvat siis ammattitaidon puolesta. Pohdimme, että jääkö kuitenkin rauhalliset keskustelutilanteet vähiin ja onko pikaisesti tulevan keskustelu hetken järjestäminen haastavaa. Ratkaisuna tässä käyttäisimme varhaiskasvatuksen kuraattoria, jolla olisi mahdollisuus tarjota kiireetöntä ohjausta ja neuvontaa sekä keskusteluaikoja nopealakin aikataululla esimerkiksi tarjoamalla vapaita keskusteluaikoja säännöllisesti varhaiskasvatuksen käyttämän sähköisen alustan avulla.

5 KOULUKURAATTORI LAPSEN JA PERHEEN TUKENA

5.1 Koulukuraattoritoiminnan historiaa

Kuraattoritoimintaa on järjestetty vuosikymmenten ajan ja peruskouluun siirtymisen jälkeen siihen on alettu kiinnittää erityistä huomiota 1970-luvulla. Vuonna 2003 on perusopetuslakiin (1998/628) kirjattu oppilaiden oikeudesta oppilashuollon palveluihin, joihin sisältyy koulukuraattori-, kouluterveydenhoitaja-, koulupsykologi- ja koululääkäripalvelu. 1990-luvulla kuntien ei ollut sitouduttava järjestämään/perustamaa kuraattorin virkaa, vaikka tuolloin lastensuojelulakiin tuli määräys koulukuraattoreista. Koulukuraattorin hankkimisen pakollisuus tuli vasta 2008 uuden lastensuojelulain (2007/417) myötä. Lastensuojelulain mukaan kuraattorin palvelut kuuluivat esiopetukseen, perusopetukseen, lisäopetukseen ja valmistavan opetuksen oppilaille, mutta kuraattoripalveluihin ei ollut lupaa toisen asteen opiskelijoilla. Näitä olivat lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus. 2014 vuoden elokuussa astui voimaan oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (2013/1287), joka toi toisen asteen opiskelijoille luvan kuraattoripalveluihin. Kuraattori palvelut olivat tähän asti olleet lastensuojelulain alla, mutta siirtyivät oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2016, luku 27.1.)

Kuraattoripalvelu kuuluu opiskeluhuoltoon. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi sen antamisesta määritellään sosiaalihuoltolaissa (2014/1301 § 3:27c). Työssään kuraattori tukee ja edistää koulunkäyntiä, oppimista ja opiskelua. Hän myös tukee ja edistää sosiaalisia valmiuksia ja toimintakykyä sekä hyvinvointia. Kuraattorin työhön kuuluu myös yhteistyön tekeminen perheiden, yhteistyöverkostojen ja oppilaitoksen muiden ammattilaisten kanssa. Hän myös toimii oppilaitoksen hyvinvoinnin tukijana. Palvelut, joita kuraattori antaa ovat opiskelijalle vapaaehtoisia, luottamuksellisia, maksuttomia ja lakisääteisiä. Erilaisia tilanteita, joissa kuraattori voi toimia ohjaamalla tai tukemalla ovat koulunkäynti ja opiskelu, tunne-elämä, perhetilanne kotona, vapaa-aika, lastensuojelulliset huolet, sosiaaliset suhteet, kriisit, itsenäistyminen ja arjenhallinta tai taloudellinen tilanne ja asuminen. Opiskelija voi hakea neuvoa ja tukea kuraattorilta ilman, että siitä syntyy asiakkuutta. (Terveysden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

5.2 Lapsen yksilöllinen tukeminen

Oppimisen, terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen on opiskeluhoillon tavoite. Tämän lisäksi sillä kasvatetaan opiskelijoiden ja vanhempien osallisuutta. Ennalta ehkäisevän työn tekeminen ja varhaisessa vaiheessa tuen antaminen ovat opiskeluhoiltoa parhaimmillaan. Opiskelijoiden fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia tuetaan oppilaitoksen toiminnalla ja opiskeluhoiltotyön on tarkoitus huolehtia tästä toiminnasta. Oppilaitoksissa on järjestettävä ehkäisevää lastensuojelua ja tämä on kunnan tehtävä. Lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen sekä vanhempien tukeminen vanhemmuudessa, on ennaltaehkäisevää lastensuojelua. Ehkäisevä lastensuojelu kuuluu kuraattorin toimenkuvaan oppilaitoksissa. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2016, luku 27.2.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa sanotaan, että:

”Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.” (2013/1287 § 3:15.)

Lapset ja nuoret tulevat hyvin kuulluiksi yksilöllisissä tukikeskusteluissa kuraattorin kanssa. Näissä keskusteluissa voi tarkastella omia ajatuksia, tunteita ja puhua itselle merkittävistä asioista aikuisen kanssa. Kuraattori voi käyttää keskusteluissa apuna esimerkiksi pelejä, erilaisia tunne- tai muita keskustelukortteja, monistepohjia tai verkostokarttaa. Kuraattori on myös tarpeen mukaan lapsen/nuoren tukena hänen siirtyessään alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta eteenpäin toisen asteen kouluun. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2016, luvut 27.4, 27.5.)

5.3 Perheen ja huoltajien tukeminen

Huoltajat vastaavat ensisijaisesti lastensa kasvatuksesta ja koulu tukee huoltajia heidän kasvatustyössään, kasvatustyö on kodin ja koulun yhteistyötä. Yhteistyön tarkoituksena on tukea lasten kasvatusta ja opetusta niin, että jokainen lapsi saa omaa kehitystasoaan sekä tarpeitaan vastaavaa opetusta, ohjausta ja tukea. Kodin ja koulun yhteistyöllä pyritään tukemaan lasten kasvua ja kehitystä, yhteistyö

myös lisää koko kouluuyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. (Opetushallitus 2014, 35.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 § 7) mukaan kuraattorin tulee edistää koulu- ja opiskeluuyhteisön hyvinvoinnin lisäksi yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Lasten vanhempien ja huoltajien kanssa tehtävässä oppilashuoltotyössä luottamus ja kunnioitus ovat tärkeinä työtä ohjaavina työvälineinä. Koulussa järjestettävän opiskeluhoillon yksi tehtävistä on edistää niin oppilaiden kuin vanhempien osallisuutta sekä koulun ja kodin yhteistyötä. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2016, luku 27.2.)

Huolen herätessä lapsen vaikeuksista tai haasteista on lapsen huoltajilla mahdollisuus pyytää lapselleen tapaamista koulukuraattorin kanssa. Lapsen itse pyytäessä tapaamista koulukuraattorin kanssa, ei huoltajilla ole oikeutta kieltää lasta koulukuraattoria tapaamasta. Koulukuraattori kartoittaa oppilaan kokonaistilanteen sosiaalisella selvityksellä yhdessä oppilaan ja hänen perheensä kanssa. Kartoituksen tarkoituksena on saada selville oppilaan ja hänen perheensä voimavarat ja mahdolliset haasteet, jotka voivat vaikuttaa oppilaan kasvuun ja kehitykseen. Koulukuraattorin kanssa tehtävä yhteistyö vaatii yhteydenpitoa ja vuorovaikutusta oppilaan ja hänen perheensä kanssa. Koulukuraattori myös ohjaa, suunnittelee tapaamiset, kerää tarvittavia tietoja ja dokumentoi tarvittavat tiedot opiskeluhoillonkuraattorin asiakaskertomukseen. Tarvittaessa oppilas ja hänen perheensä ohjataan oikean avun piiriin. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2016, luku 27.4.)

5.4 Koulun moniammatillinen yhteistyö

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 § 9) mukaan opetusta järjestävä taho on vastuussa opiskeluhoiltosuunnitelman toteutuksesta niin, että opiskeluhoito muodostaa toimivan ja yhtenäisen kokonaisuuden. Hyvinvointialueet vastaavat opiskeluhoillon psykologi – ja kuraattoripalveluiden järjestämisestä niin, että ne ovat oppilaan helposti saavutettavissa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013/1287 § 9.) Oppilashuolto koskee esiopetuksesta aina toisen asteen opiske-

lijoihin. Tärkeää on, että tieto käytettävissä olevista oppilashuollon palveluista välittyy oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä heitä myös ohjataan tarvittaessa oikeiden palveluiden pariin. (Opetushallitus 2014, 78.)

Kuraattori voi yksilötyöskentelyn lisäksi työskennellä koko luokan tai eri ryhmäkokoonpanojen kanssa erilaisten aiheiden ja teemojen ympärillä työparin kanssa. Työparin voi kuraattorin kanssa muodostaa psykologi, erityisopettaja tai terveydenhoitaja aihealueen mukaan. Jos koululla annettava tuki ei ole riittävää tai oikeanlaista, lapsi ja perhe ohjataan jatkotutkimuksiin tai hoitoon, jotta tuki voidaan oikeanlaisena lapselle ja perheelle osoittaa. Kuraattorin vastuulla on luoda riittävät ja toimivat resurssit ja verkostot, jotka tukevat lapsen hyvinvointia. Yhteistyö kuraattorin kanssa jatkuu myös muiden tukiverkostossa työskentelevien rinnalla, tällöin on tärkeää huolehtia riittävästä palaverista, joissa luodaan suunnitelmat, tehdään työnjaot ja sovitaan seurannasta. Kuraattori tekee tiivistä yhteistyötä koulun opettajien ja rehtorin kanssa, mutta tarvittaessa myös huoltajien kanssa. (Gråsten-Salonen, H. & Mehtiö, M. 2016, luku 27.4.)

Kouluissa toimii opiskeluhuoltoryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida koulun opiskeluhuoltoa ajatuksena koko koulua koskeva hyvinvointi ja turvallisuus. Opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat koulun edustaja, yleisimmin rehtori, terveydenhoitaja ja lääkäri, kuraattori, psykologi, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja, mutta myös huoltajia, oppilaita ja muita asiantuntijoita. (Gråsten-Salonen, H. & Mehtiö, M. 2016, luku 27.5.)

6 OPINNÄYTETYÖN JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön johtopäätöksissä pohdimme mahdollisia varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtäviä. Olemme hakeneet teoriatietoa ja yhdistäneet sitä kyselyn tuloksiin, varhaiskasvatuksen tarpeeseen ja peilanneet myös koulukuraattorin työtehtäviin. Johtopäätöksissä olemme kuvanneet mahdollisia varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtäviä ja työtehtävät löytyvät taulukkomuodossa liitteestä 3. Jo aikaisemmin tekstissä olemme tehneet yhteenvetoa teoriatiedon ja kyselystä saamiemme vastausten pohjalta.

Suomessa lasten hyvinvointiin on panostettu ja parannettu lapsiperheille tarkoitettuja palveluita. 2019 tästä on kirjattu myös hallitusohjelmaan. On haluttu ottaa lapset ja perheet mukaan hyvinvoinnin määrittelyyn. Yksi tärkeä osa hyvinvoinnin määrittelyssä on lasten oikeudet, jotka ovat olennaista ottaa huomioon. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 25–26.) Suomi on osana Lasten oikeuksien sopimusta. Lasten oikeuksien sopimuksessa on kolme pääperiaatetta, johon se voidaan kiteyttää. Nämä ovat lasten hyvinvointia, suojelua ja osallisuutta edistävät oikeudet. Lähdetessä tarkastelemaan ensimmäistä kohtaa, eli hyvinvointia, kuuluu siihen lapsen oikeus lepoon, ravintoon, koulutukseen, terveydenhuoltoon ja leikkiin. Toisena kohtana on suojelu, joka tarkoittaa, että lasta on suojeltava. Esimerkiksi henkinen ja fyysinen väkivalta ovat sellaisia, joilta lasta tulee suojella. Kolmantena on lapsen oikeus osallistua. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsen ääni on kuultava. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 47.)

Arjessa perheet joutuvat kohtaamaan erilaisia haasteita ja muutoksia, jotka voivat liittyä niin lapsiin kuin myös aikuisiin, esimerkiksi terveydellisiin tai vanhempien eroon. Haastavissa ja normaalin arjen muutostilanteissa tavallinen ja toimiva arki luo turvaa lapselle. Haastavissa elämäntilanteissa perheen tukiverkosto on tärkeässä roolissa, myös lasten varhaiskasvatuksella ja koululla on tärkeä merkitys perheen pärjävyydellä. (MIELI Suomen Mielenterveys ry 2023.) Lapsiperheessä vanhemmat unohtavat monesti omat tarpeensa arjen keskellä. Vanhempien tulee kyetä vastaamaan lasten tarpeiden rinnalla myös omiin tarpeisiin. Hyvinvoiva arki lähtee vanhemmista, joten stressaantunut ja huonosti voiva vanhempi ei ole hyvä roolimalli lapselle. (Wiman 2022, 17.) Lapsiperheessä vanhempien parisuhde voi

jäädä vanhemmuuden varjoon ja aikaa vanhempien parisuhteelle arjessa ei monesti tunnu löytyvän. Vanhemmaksi kasvaminen tapahtuu askelittain ja sen aikana parisuhde voi jäädä toissijaiseksi, jos parisuhteeseen ei tarkoituksella ja suunnitelmallisesti kiinnitetä huomiota. Parisuhteen on tarkoitus luoda tukea ja turvaa, mutta myös arvostusta ja läheisyyttä. Toimiva parisuhde luo lapselle turvallisen kasvu- ja kehitysympäristön. (Hietanen 2020.)

Kuvio 7. Varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuus varhaiskasvatuksessa

Kyselyyn vastanneista kahdeksan hyödyntäisi varhaiskasvatuksen kuraattoria arjessa yhdessä kasvatusvastuullisten kanssa, neljä varhaiskasvatussuunnitelma-keskusteluissa, kuusi varhaiskasvatuksen työntekijöiden konsultoisessa, kuusi vanhempainilloissa/teemailloissa, kymmenen perheiden tukemiseen ja yhdeksän moniammatillisiin työryhmiin osallistumisessa. Yksi oli vastannut kyselyyn sanallisesti;

Tehostettua tai erityistä tukea saavan eskarin tiedonsiirrossa kouluun

Varhaiskasvatuksen kuraattori voisi tukea edellä mainituissa tilanteissa perheitä. Samalla tavalla kuin koulun kuraattori, myös varhaiskasvatuksen kuraattori voisi tukea vanhempien vanhemmuutta. Koulukuraattori käyttää työssään apuna erilaisia verkostokarttoja, tunne- ja keskustelukortteja, monistepohjia ja pelejä lapsen/nuoren kanssa työskennellessään. Samantyyllisiä työskentelyvälineitä voisi käyttää varhaiskasvatuksen kuraattori työskennellessään vanhempien kanssa. Vaikka varhaiskasvatuksen ammattilaisilla olisi ammattitaitoa ja tietoa näihin edellä mainittuihin vanhemmuuden haasteisiin, niin heidän aikansa ei riitä kaikkeen. Varhaiskasvatuksen kuraattorin ammattitaidon lisäämisellä varhaiskasvatukseen voitaisiin ennaltaehkäistä suurempien kasvatushaasteiden muodostumista. Varhaiskasvatuksen kuraattorilla olisi samalla tavalla ammattitaitoa ohjata perhe oikean avun piiriin kuin koulukuraattorilla lapsi/nuori.

Sosiaalis-emotionaalinen kehitys on mittava kokonaisuus ja tämä pitää sisällään tunteiden käsittelytaitoja sekä muiden ihmisten kanssa toimimiseen tarvittavia sosiaalisia taitoja (Ahonen 2022, 16). Jo pienen lapsen maailmaan tulee aikaisin mukaan sosiaalisuus. Lapsi oppii seuratessaan ja toisia matkimalla sekä siitä, että häntä matkitaan. Kun lapsi leikeissään käyttää opittuja käytänteitä hänen lähipiiristään, kutsutaan tätä empaattiseksi kiintymykseksi. Lapsen empaattinen kiintymys tarkoittaa, että hän kehittyy osaksi yhteiskuntaa ja kulttuuria aktiivisesti toimivien ihmisten avulla. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 24.) Läpi ihmisen elämän tullaan harjoittelemaan sosiaalis-emotionaalisia taitoja, koska emotionaalisesti tai sosiaalisesti meistä ei kukaan ole koskaan perusteellisesti kypsä. (Ahonen 2022, 17.)

Varhaiskasvatuksessa puhutaan tilanteista, joissa lapsi käyttäytyy niin, että lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja aikaa, haastavana käyttäytymisenä. Haastaviksi kasvatustilanteiksi varhaiskasvatuksessa katsotaan aggressiivinen käyttäytyminen, uhmakas käyttäytyminen, ylivilkkaus, tarkkaamattomuus, voimakkaat tunnepurkaukset ja myös voimakas vetäytyminen. Aggressiivisesti käyttäytyvän lapsen käyttäytyminen voi olla tarkoituksenmukaista toisen ihmisen satuttamista tai loukkaamista fyysisesti tai verbaalisesti. Negatiivisen aggression aikana lapsi voi ha-

jottaa tavaroita tai loukata toisia ihmisiä. Uhmakkaasti käyttäytyvä lapsi puolestaan kritisoi yhteisiä sääntöjä ja jättää noudattamatta aikuisten antamia ohjeita, mikä voi vaikuttaa koko lapsiryhmän ilmapiiriin ja turvallisuuden tunteeseen. Lapsen motorista levottomuutta, kovaäänisyyttä, oman vuoron odottamisen haastetta, impulsiivista toimintaa ja tarkkaavaisuuden haasteita voidaan pitää levottomana käyttäytymisenä. Levottoman käyttäytymisen taustalla voi olla lapsen temperamentti- tai aivojen kypsyttömyys, mutta aiheuttajana voi olla myös lapsen henkinen paha olo. Jos lapsi ei halua osallistua tai hänellä vaikea osallistua sosiaaliseen toimintaan, voidaan käyttäytymistä kutsua vetäytyväksi käyttäytymiseksi, ujoudeksi, jota on myös luonnehdittu sopeutumattomuudeksi tai systemaattiseksi vetäytymiseksi lapsiryhmissä tai sosiaalisissa tilanteissa. (Ahonen 2022, 28–32, 37, 43, 48.)

Varhaiskasvatuksen kuraattorilla olisi mahdollisuus toimia työparina toimintatuokioilla, esimerkiksi Piki-tuokioiden vetämisessä, jolloin ryhmästä ei irrotettaisi useaa kasvatusvastuullista tähän. Varhaiskasvatuksen kuraattori voisi, kuten koulukuraattorikin toimii, työskennellä lapsen kanssa myös kahdestaan lapsen haasteiden parissa esimerkiksi aiemmin mainittujen tunne- ja keskustelukorttien tai pelien avulla lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden. Haastavissa kasvatustilanteissa varhaiskasvatuksen kuraattoria voisi konsultoida varhaiskasvatuksen ammattilaiset, esimerkiksi miten ottaa perheiden kanssa puheeksi lapsen haastava käytös, lapsesta herännyt huoli tai olisiko varhaiskasvatuksen kuraattorilla ajatusta, mitä tukea perheille voisi tarjota.

Lapsi tai tukea tarvitseva perhe tarvitsee ympärilleen moniammatillista ja tiivistä yhteistyötä. Moniammatillista yhteistyötä tehdään lasten ja perheiden kanssa työskennellessä työpareina, tiimeissä sekä erilaisissa verkostoissa. Verkostoituneeksi yhteistyöksi katsotaan myös tiedonvaihto, joka ei edellytä tapaamista ammattilaisten kesken. Toimimattomat palvelujärjestelmät, riittämättömät resurssit ja yhteistyön koordinoimisen puute hankaloittavat tehtävää yhteistyötä. (Alin, Kaittila & Leinonen 2024, 37–38.)

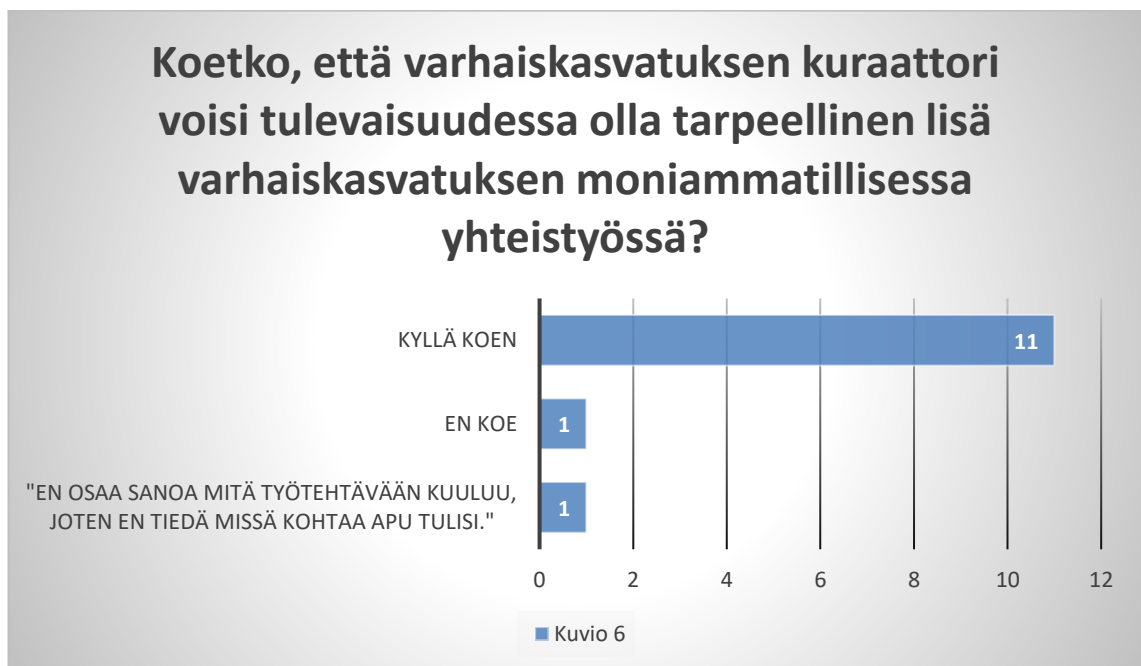
Koulussa kuraattori osallistuu koulun oppilashuoltotyöryhmän lisäksi myös muihin työryhmiin. Kuraattori voi olla mukana lapsen siirtyessä luokalta toiselle, aut-

tamassa ja tukemassa, jotta lapsi saa tarvitsemansa tuen jatkossakin. Konsultaatiokeskustelut ovat osa kuraattorin työtehtäviä, joita koulussa käydään rehtorien, opettajien ja muun henkilökunnan kanssa, mutta myös lapsen muun tukiverkoston kanssa myös tilanteissa, joissa lapsi ei ole kyseisen palvelun asiakkaana. Kuraattorin asiantuntijuutta voi hyödyntää pedagogisten asiakirjojen tarkastelussa ja täyttämässä, sekä kasvatustilanteissa. Kuraattori tekee myös yhteistyötä lastensuojelun, perheneuvolan, lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä muiden sosiaali- ja terveystoimen palveluiden tuottajien kanssa. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2016, luku 27.5.)

Opinnäytetyömme kyselyn mukaan (kuviot 7) toiseksi suurimpana tarpeena on varhaiskasvatuksen kuraattorin osallistuminen moniammatillisiin työryhmiin. Varhaiskasvatuksen kuraattorin ammattitaitoa sosiaalialan ammattilaisena voidaan hyödyntää myös lasten varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa tai lapsen kokonaiskehityksen seuranta- ja arviointikeskusteluissa, varhaiskasvatuksen opettajan työparina. Varhaiskasvatuksen kuraattorilla olisi mahdollisuus toimia vanhempien/perheen avuntarpeen eteenpäin viejänä ja tarvittaessa konsultoida muita ammattilaisia, jos pelkkä varhaiskasvatuksen kuraattorin tuki ei perheelle riitä. Varhaiskasvatuksen kuraattori voi tarvittaessa olla moniammatillisen työryhmän koolle kutsuja sekä työryhmien varhaiskasvatuksen sosiaalihuollon asiantuntija. Tarvittaessa varhaiskasvatuksen kuraattori voisi olla henkilöstön tukena esimerkiksi yhteydenotossa sosiaalipäivystykseen tai lastensuojeluilmoituksen tekemisessä. Varhaiskasvatuksen kuraattori voisi myös olla lapsen ja perheen tukena lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Koulussa kuraattori osallistuu erilaisten toimintamallien kuten kriisitilanteiden ja kiusaamissuunnitelmien laadintaan, päivittämiseen ja käyttämiseen sekä on mukana pohtimassa koulun ja oppimisympäristöjen turvallisuutta. Kuraattori voi työskennellä opettaja työparinaan koko luokan kanssa erilaisten teemojen ja aiheiden pohjalta esimerkiksi kiusaamistilanteissa. Kuraattori voi myös olla mukana toteuttamassa vanhempainiltoja ja erilaisia vanhempainryhmiä, joiden avulla huoltajien kasvatustyötä pyritään tukemaan. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2016, luku 27.5.)

Varhaiskasvatuksen kuraattori voisi pitää pienten lasten vanhemmille eriaiheisia teemailtoja, joissa vanhemmat saisivat vertaistukea muilta vanhemmilta, ja varhaiskasvatuksen kuraattori olisi läsnä asiantuntijana herättelemässä ja viemässä keskustelua eteenpäin. Varhaiskasvatuksen kuraattori voisi myös osallistua varhaiskasvatuksen ammattilaisten pitämiin vanhempainiltoihin, joissa hän voisi tuoda omaa toimenkuvaansa vanhemmille tiedoksi. Varhaiskasvatuksen kuraattorin lähestymisestä ei syntyisi heti asiakkuutta, vaan vanhemmat voisivat matalalla kynnyksellä kysyä apua ja tukea omaan vanhemmuuteen, arkeen tai muihin kasvatuksellisiin aiheisiin liittyen. Varhaiskasvatuksen kuraattorin toimenkuvan vakiinnuttua ja tultua tunnetuksi, varhaiskasvatuksen kuraattori voisi vanhempainilloissa pitää oman puheenvuoron sen hetkisistä kasvatuksellisista aiheista esimerkiksi ruutuajasta.

Kuvio 6. Varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuus varhaiskasvatuksessa

Kyselyyn vastanneista yksitoista koki, että varhaiskasvatuksen kuraattori voisi olla tarpeellinen lisä varhaiskasvatuksen moniammatillisessa yhteistyössä ja yksi vastaajista koki, että sille ei olisi tarvetta. Kyselyyn tuli yksi sanallinen vastaus;

En osaa sanoa mitä työtehtävään kuuluu, joten en tiedä missä kohtaa apu tulisi.

Opinnäytetyössämme kyselyn vastauksien perusteella varhaiskasvatuksen ammattilaiset olivat sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen kuraattori olisi hyvä lisä varhaiskasvatuksen kentälle. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset kokivat, että ammattitaitoisesta henkilökunnasta on pulaa (kuvio 1) ja huoltajien kanssa käytäviin päivittäisiin keskusteluihin on haastava keskittyä (kuvio 3). Varhaiskasvatuksen ammattilaiset kokivat, että heillä ei ole riittävästi aikaa tukea lasta päivittäin hänen tarvitsemallaan tavalla (kuvio 2). Varhaiskasvatuksen ammattilaiset kokivat, että heiltä löytyy ammattitaitoa (kuvio 2) ja he osaavat ohjata perheitä oikean tuen piiriin (kuvio 4). Varhaiskasvatuksen ammattilaiset hyödyntäisivät varhaiskasvatuksen kuraattoria (kuvio 7) eniten perheiden tukemisessa (arjen sujumisessa, vanhemmuudessa, lasten kasvatuksessa ja parisuhteen haasteissa), moniammatillisiin työryhmiin osallistumisella ja arjessa yhdessä kasvatusvastuullisten kanssa (esimerkiksi sosiaalisemotionaalitaitojen harjoittelussa).

Lapsen hyvinvoinnille, tasa-arvoiselle kehitykselle, motivaatiolle ja oppimisen ilolle laaditaan pohja varhaiskasvatusvuosina. Yhteiskunnalle syntyy runsas säästö, kun lapsille annetaan laadukasta varhaiskasvatusta ja tästä on etua lapselle itsellekin. Varhaiskasvatuksessa toimitaan lapsen etu edellä. Varhaiskasvatuksen toiminta on lapsilähtöistä. Suunnittelussa on otettava huomioon esimerkiksi lasten mielenkiinnon kohteet ja heidän näkemyksensä. (Leskisenoja 2019, 29–30.)

7 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille varhaiskasvatuksen sosionomin (AMK) ammattitaito varhaiskasvatuksen kuraattorin tehtävässä. Varhaiskasvatuksen sosionomin ammattitaito tulisi monesta näkökulmasta hyödylliseen käyttöön hänen toimiessaan varhaiskasvatuksen kuraattorina. Tällä opinnäytetyöllä haimme vastauksia tutkimuskysymyksiin, kuinka ammattilaiset kokeva varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuuden varhaiskasvatuksessa ja miten varhaiskasvatuksen sosionomin ammattitaitoa voisi hyödyntää varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtävässä. Opinnäytetyössämme käyttämä teoria puhuu puolestaan varhaiskasvatuksen resurssien käytöstä ja moniammatillisten työryhmien hyödyntämisestä laadukkaana varhaiskasvatuksen järjestämiseksi. Teettämässämme kyselyssä tulee myös ilmi, että varhaiskasvatuksessa löytyy ammattitaitoa tukea ja ohjata lapsia ja perheitä, mutta resurssi pula luo paineita ja haasteita laadukkaana varhaiskasvatuksen toteutuksessa.

Opinnäytetyömme aihe syntyi ollessamme lähiopetuspäivillä syksyllä 2023. Aihe jäi molemmille mietintään ja heti alkuvuonna 2024 päädyimme laittamaan aiheehdotuksen Wihiin. Opinnäytetyömme pohjatyötä teimme myös käymällä koulusosiaalityön opintojakson, josta saimme paljon esitietoa koulukuraattorin työnkuvasta. Varhaiskasvatuksesta meillä molemmilla on pitkä historia, joten varhaiskasvatus työkenttänä on meille tuttu sekä sen tämänhetkiset haasteet.

Opinnäytetyömme lähti muodostumaan sisällysluettelon avulla, kun pohdimme mikä työmme kannalta on tärkeää tietoa. Varhaiskasvatuksesta on todella paljon teoriatietoa saatavilla ja tämä meidän täytyi rajata koskettamaan juuri meidän aiheitamme. Halusimme tuoda laajasti tietoa myös koulukuraattorin työstä, että voimme yhdistää varhaiskasvatuksen ja kuraattorin työn. Opinnäytetyössämme halusimme selvittää myös muiden alan ammattilaisten näkemyksiä varhaiskasvatuksen tämänhetkisestä tilanteesta, ja mitä he ajattelevat mahdollisesta varhaiskasvatuksen kuraattorista. Kyselyn laitoimme menemään noin sadalle varhaiskasvatuksen ammattilaiselle. Vastausten määrä jäi todella pieneksi, vain 13 varhaiskasvatuksen ammattilaista vastasi kyselyymme. Pohdimme, johtuiko vähäinen vastausten määrä kiireestä työkentällä.

Työn edetessä ajatuksemme varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuudesta varhaiskasvatuksen kentällä on vain vahvistunut. Varhaiskasvatuksen kentällä perheiden ja lasten tuen tarve on lisääntynyt enenevässä määrin, ja tämä olisi varhaiskasvatuksen kuraattorin osaamisaluetta. Sosionomin ammattitaito on hyvin laaja-alaista ja se tulisi osata hyödyntää varhaiskasvatuksessa oikealla tavalla. Varhaiskasvatuksen kuraattori voisi työskennellä ennaltaehkäisevästi ja puuttua ajoissa tilanteisiin, joihin tällä hetkellä varhaiskasvatuksen kentällä työskentelevien aika ei aina riitä. Tämä mahdollistaisi myös varhaiskasvatuksen kentällä työskentelevien ammattilaisten keskittymisen perustyöhön. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset voisivat kääntyä varhaiskasvatuksen kuraattorin puoleen pyytääkseen apua ja tukea tilanteissa, joissa tarvitaan sosiaalialan osaamista. Kyselymme perusteella varhaiskasvatuksen ammattilaiset käyttäisivät varhaiskasvatuksen kuraattorin osaamista monipuolisesti.

Opinnäytetyömme jatkotutkimukseksi ajattelemme tutkimusta siitä, miten nyt jo työskentelevien varhaiskasvatuskuraattorien toiminta on näkynyt ja tukenut varhaiskasvatusta. Olisi mielenkiintoista myös perehtyä siihen, miten varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat kokeneet kuraattorin toiminnan ja kuinka tärkeä osa kuraattori on varhaiskasvatuksen moniammatillista työryhmää.

Opinnäytetyön tekeminen opetti meille paljon. Teoriatiedon etsiminen itse opinnäytetyöhön osoittautui meille haastavaksi erityisesti tutkimus- ja analyysimenetelmien osalta. Kamppailimme pitkään tämän asian kanssa, mutta lopulta löysimme hyviä lähteitä tutustumalla muiden opinnäytetöihin ja niissä käytettyyn lähdekirjallisuuteen. Kokonaisuutena opinnäytetyöprosessi oli opettavainen ja antoista. Opinnäytetyömme tekeminen oli mielenkiintoista, koska ajattelemme voivamme itse työskennellä varhaiskasvatuksen kuraattorina joskus tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2022. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ahonen, L. 2023. Tiimin voima varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Alin, M., Kaittila, A. & Leinonen, L. 2024. Moniammatillisen yhteistyön muodot lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Teoksessa J. Kiili, A-M. Jaakola, M. Anis, T. Lamponen & E. Stenvall (toim.) Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö. Helsinki: Gaudeamus.

Gråsten-Salonen, H. & Mehtiö, M. 2016. 27 Koulun sosiaalityö osana opiskelu-huoltoa. Teoksessa A. Kananoja, M. Lähteinen & P. Marjamäki (toim.) Sosiaalityön käsikirja. 4. uudistettu laitos. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Hietanen, P 2020. Vanhemmuus parisuhteen voimavarana. Ensi- ja turvakotien liitto. 10.11.2020. Viitattu 14.10.2024. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/blogi/vanhemmuus-parisuhteen-voimavarana/>

Kananen, J. 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto paino.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print

Kangas, J., Lastikka, A-L. & Karlsson, L. 2021. Voimauttava varhaiskasvatus Leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi. Keuruu: Otava.

Kiili, J., Jaakola, A-M., Anis, M. Lamponen, T. & Stenvall, E. 2024. Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö 2020-luvulla. Teoksessa J. Kiili, A-M. Jaakola, M. Anis, T. Lamponen & E. Stenvall (toim.) Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö. Helsinki: Gaudeamus.

Käyhkö, M. 2022. Tuen tasot ja muodot Nurmijärven varhaiskasvatuksessa. Teoksessa N. Heiskanen & M. Syrjämäki (toim.) Pienet tuetut askeleet Varhaiskasvatuksen uudistuva tuki ja kehittyvät käytännöt. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Viitattu 30.8.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L1P3a>

Leskisoja, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Toteuta käytännössä. Jyväskylä: PS-kustannus.

MIELI Suomen Mielenterveys ry 2023. Mitä ovat toimiva arki ja pärjäävyys perheissä? Viitattu 15.10.2024. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/perheen-hyvinvointi-ja-toimiva-arki/>

Määttä, P. & Rantala, A. 2022. Tavallisen erityinen lapsi. 3., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Viitattu 14.9.2024. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Viitattu 1.9.2024. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287. Viitattu 14.9.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287>

Perusopetuslaki 21.8.1998/628. Viitattu 14.9.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Pihlaja, P. & Viitala, R. 2022. Muuttuva ja kehittyvä varhaiskasvatus. Teoksessa Pihlaja, P. & Viitala, R. (toim.) Varhaiserityiskasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ranta, S. & Heiskanen, N. 2022. Toimiva tiimityö – jaettu vastuu lapsen tuesta. Teoksessa N. Heiskanen & M. Syrjämäki (toim.) Pienet tuetut askeleet, Varhaiskasvatuksen uudistuva tuki ja kehittyvät käytännöt. Jyväskylä: PS-kustannus, 137–151.

Rantala, A. & Uotinen, S. 2022. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja perheen yhteistyön merkitys. Teoksessa P. Pihlaja & R. Viitala (toim.) Varhaiserityiskasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoilla, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Tampere: Suomen ylisopistopaino – Juvenes Print Oy.

Sandberg, E. 2023. Pedagoginen tuki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Suomen Vanhempainliitto ry 2024. Vanhempainliiton toiminta/varhaiskasvatus/vanhempain-osallisuus/ <https://vanhempainliitto.fi/vanhempainliiton-toiminta/varhaiskasvatus/vanhempain-osallisuus/>

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Viitattu 25.9.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Terveystieteiden tutkimuskeskus 2023. Opiskelu- ja hyvinvoinnin laitoksen kuraattoripalvelut. Viitattu 14.9.2024. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskelu- ja-hyvinvoinnin-laitoksen-kuraattoripalvelut>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 26.6.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. Viitattu 31.8.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>

Wiman, A. 2022. Hyvinvoiva lapsi oppii. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Äikäs, A., Syrjämäki, M. & Pesonen, H. 2022. Lapsen tukeen liittyvä yhteistyö ja vaativa monialainen tuki. Teoksessa N. Heiskanen & M. Syrjämäki (toim.) Pienet tuetut askeleet. 2. painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

LIITTEET

- Liite 1. Kyselyn saatekirje
- Liite 2. Kyselyn kysymykset
- Liite 3. Varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtävät

Liite 1 Kyselyn saatekirje

Hei sinä varhaiskasvatuksen ammattilainen!

Opiskelemme Lapin ammattikorkeakoulussa varhaiskasvatuksen sosio-
nomeiksi. Opinnäytetyössämme ”Varhaiskasvatuksen kuraattori”, selvitämme
miten perheille voisi tarjota matalan kynnyksen sosiaalipalveluita ja millainen
varhaiskasvatuksen kuraattorin toimenkuva varhaiskasvatuksessa voisi olla.

Kyselyllämme Teille varhaiskasvatuksen ammattilaisille haluamme saada tie-
toomme, miten te koette perheiden ja lasten tukemismahdollisuuden päivittäi-
sessä arjen työskentelyssänne? Kyselyn vastausten avulla saamme tietoa am-
mattilaisten kokemuksista ja käsitystä kuraattoripalveluiden tarpeellisuudesta
varhaiskasvatuksen arjessa.

Kyselyn suoritamme lomakekyselynä. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista,
mutta toivomme, että ehtisitte siihen vastaamaan. Lomakkeen täyttämiseen me-
nee noin 15 minuuttia. Lomake on tehty Google Forms-ohjelmalla ja siihen vas-
tataan anonyymisti.

Opinnäytetyömme sopimus on tehty Lapin ammattikorkeakoulu kanssa ja oh-
jaavana opettajanamme toimii Sari Leppälä. Opinnäytetyöhömmme olemme saa-
neet luvan Rovaniemen kaupungin varhaiskasvatuksen palvelualuepäälliköltä.

Kiitämme jo etukäteen Teitä, että autatte meitä opinnäytetyö
toteutuksessa vastaamalla kyselyymme!

Ystävällisin terveisin

Jenni Rundgren & Heli Keränen

Jos Teille tulee kysyttävää, voitte olla meihin yhteydessä sähköpostitse
[REDACTED] tai [REDACTED]

Liite 2 1(2). Kyselyn kysymykset

Kyselyn kysymykset**1. Miten koet tämänhetkisen tilanteen varhaiskasvatuksessa**

- Ammattitaitoista henkilökuntaa on riittävästi
- Saat tukea omaan ammattitaitoosi riittävästi
- Ammattitaitoisesta henkilökunnasta on pulaa
- Tarvitsisin enemmän ammatillista tukea
- Muu:

2. Koetko, että ammatissasi voit antaa lapselle hänen tarvitsemansa tuen työssäsi päivittäin?

- Minulla on aikaa riittävästi
- Minulla on ammattitaitoa riittävästi
- Minulla ei ole aikaa riittävästi
- Minulla ei ole ammattitaitoa riittävästi
- Muu:

3. Koetko, että päivittäin ehdit keskustelemaan perheen kuulumiset tuonti- ja hakutilanteissa?

- Ehdin hyvin keskustelemaan huoltajien kanssa
- Huoltajien kanssa keskustelu on haastavaa, kun samalla seuraan lasten leikkejä
- En ehdi keskustelemaan huoltajien kanssa
- Muu:

4. Koetko, että työssäsi voit tukea vanhempia heidän kasvatustyössään?

- Minulla on hyvin aikaa tukea vanhempia
- Osaan ohjata heidät oikean tuen piiriin
- Minulla ei ole aikaa tukea vanhempia
- En ammattitaidollani koe osaavani ohjata vanhempia tuen piiriin
- Muu:

5. Koetko, että työssäsi saat tukea ja ohjausta riittävästi?

Liite 2 2(2). Kyselyn kysymykset

- Saan tukea ja ohjausta johtajalta
- Saan tukea ja ohjausta varhaiskasvatuksen konsultoivalta erityisopettajalta
- Saan tukea ja ohjausta muilta ammattilaisilta esimerkiksi varhaisentuen menetelmäohjaajalta tai ohjaavalta opettajalta
- En koe saavani tarpeeksi tukea ja ohjausta johtajalta
- En koe saavani tarpeeksi tukea ja ohjausta varhaiskasvatuksen konsultoivalta erityisopettajalta
- En koe saavani tarpeeksi tukea ja ohjausta muilta ammattilaisilta
- Muu

6. Koetko, että varhaiskasvatuksen kuraattori voisi tulevaisuudessa olla tarpeellinen lisä varhaiskasvatuksen moniammatillisessa yhteistyössä?

- Kyllä koen.
- En koe.

7. Missä hyödyntäisit varhaiskasvatuksen kuraattoria?

- Arjessa yhdessä kasvatusvastuullisten kanssa esimerkiksi lasten sosiaalis-emotionaalitaitojen harjoittelussa
  - Varhaiskasvatussuunnitelma keskusteluissa
  - Varhaiskasvatuksen työntekijöiden konsultoimiseen
  - Vanhempainillat/teemaillat
  - Perheiden tukeminen esimerkiksi arjen sujumisessa, vanhemmuudessa, lasten kasvatuksessa ja parisuhteen haasteissa
  - Osallistuminen moniammatillisiin työryhmiin
- Muu:

Liite 3 Varhaiskasvatuksen kuraattorin työnkuva

Varhaiskasvatuksen kuraattorin työnkuva	
<i>Perheen hyvinvoinnin tukeminen</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Arki struktuuri ➤ Vanhemmuuden tukeminen ➤ Kasvatuskysymykset ➤ Haasteet parisuhteessa ➤ Perheen vuorovaikutus
<i>Työpari työskentely yhdessä varhaiskasvatuksen kentällä työskentelevän työntekijän kanssa</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Erilaiset työmenetelmät ➤ Varhaiskasvatuskeskusteluihin osallistuminen yhdessä huoltajien ja työntekijöiden kanssa ➤ Työntekijöiden tukeminen haastavissa tilanteissa.
<i>Vanhempainillat / Teemaillat</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Varhaiskasvatuksen kuraattorin toimenkuvan kertominen vanhempainilloissa. ➤ Ajankohtaisista kasvatuksellisista aiheista puhuminen.
<i>Vanhempien ohjaus palveluiden piiriin</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Matalan kynnyksen vaihtoehto tapaamiselle ammattilaisen kanssa, ei synny asiakkuutta. ➤ Moniammatillisen työryhmän koolle kutsuja
<i>Lapsen tukeminen</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Erilaisten menetelmien käyttäminen lapsen kanssa (esimerkiksi tunne- tai keskustelukortit)